Tillstånds- och tillsynsverket

Beslut
10.9.2026
LVV-S/12510/2026

Klagomål 9.12.2025

Beslut på klagomål

Klagande

Thony Wickström

Föremål för klagomålet

Tjänsteinnehavare vid Sydspetsens miljöhälsa som behandlat ärendet

Ärende

Thony Wickström har med ett brev som Regionförvaltningsverket i Södra Finland fått 9.12.2025 anfört klagomål över agerandet vid Raseborgs stad och vid Sydspetsens miljöhälsa, som sköter Raseborgs stads uppgifter som hälsoskyddsmyndighet. Klagomålet behandlas av Tillstånds- och tillsynsverket, eftersom regionförvaltningsverkens uppgifter överfördes till Tillstånds- och tillsynsverket 1.1.2026. Klagomålet gäller utredning av misstanke om sanitär olägenhet vid Ekenäs högskola i Raseborgs stad på adressen Hedvig Sohlbergsgata 3, 10600 Ekenäs.

Enligt klagomålet har Raseborgs stad inte följt lagstiftningens krav i fråga om förhållandena i skolan och inte agerat på behörigt sätt när den fått fram undersökt information om förhållandena.

I det här beslutet behandlas ärendet till den del det gäller hälsoskyddsmyndighetens verksamhet. Ett separat beslut kommer att fattas beträffande den del som gäller Raseborgs stads verksamhet. Tillstånds- och tillsynsverket bad med anledning av klagomålet tillsynsenheten om en redogörelse.

Beslut

Tillstånds- och tillsynsverket gör hälsoskyddsmyndigheten uppmärksam på att förhållandena, överskridningar av åtgärdsgränsen, helhetsbedömningen av sanitär olägenhet samt de åtgärder som vidtagits för att åtgärda förhållandena ska beskrivas på tillräckligt sätt i inspektionsrapporten eller i något annat motsvarande dokument. Tillstånds- och tillsynsverket gör hälsoskyddsmyndigheten särskilt uppmärksam på att det i dess handlingar ska bedömas huruvida de åtgärder som vidtagits för att hantera situationen är tillräckliga och heltäckande.

Tillstånds- och tillsynsverket

Beslut
10.9.2026
LVV-S/12510/2026

Tillstånds- och tillsynsverket framför som sin uppfattning att man i uppmaningar i regel bör ange tidsfristerna med exakta datum. Annars kan tidsfristen bli oklar för aktören som ansvarar för lokalerna och även efterkontrollen kan kompliceras. Tillstånds- och tillsynsverket framför dessutom som sin uppfattning att ärendet som rörde asbest i rörkanalen borde ha bedömts och antecknats redan vid den första inspektionen efter konditionsundersökningen.

Ärendet föranleder inga ytterligare åtgärder från Tillstånds- och tillsynsverkets sida.

Utredning av ärendet

Tillstånds- och tillsynsverket har vid utredningen av ärendet utöver klagomålshandlingarna också haft till sitt förfogande direktören för hälsoövervakningen Katianna Kuulas redogörelse för ärendets förlopp 2.3.2026 samt tilläggsuppgifter 12.6.2026.

Följande handlingar har bifogats till redogörelsen (2.3.2026):

1. Inspektionsprotokoll 23.9.2024
2. Inspektionsrapport 24.3.2025
3. Inspektionsrapport 8.8.2025
4. Inspektionsrapport 29.9.2025
5. Inspektionsrapport 12.12.2025
6. Konditionsundersökning Sweco 20.12.2024

Redogörelsetexten som fåtts av tillsynsenheten 2.3.2026:

Bakgrund

Tillstånds- och tillsynsverket har begärt uppgifter av Sydspetsens miljöhälsa med anledning av klagomål från Thony Wickström/Hem & Skola vid Ekenäs högstadieskola rf gällande hälsoskyddsmyndighetens agerande i tillsynen av Ekenäs högstadieskola (EHS). Tillstånds- och tillsynsverket har ställt frågor, som de önskar svar på. Granskningen har av Tillstånds- och tillsynsverket begränsats till att gälla åren 2024-2025, även om klagomålsskriften gäller åren 2017-2025. Med tanke på helheten och de vanliga inspektionsfrekvenserna för skolor, har Sydspetsens miljöhälsa till en del valt att belysa tillsynen över en längre tid än åren 2024-2025, för att ge en utförligare helhetsbild.

Speciellt önskar Tillstånds- och tillsynsverket Sydspetsens miljöhälsas bedömning av följande punkter:

1) omfattningen och tillräckligheten av den planenliga tillsynen och tillsynen utifrån misstänkt olägenhet i skolans lokaler

2) ändamålsenligheten i de bedömningar av olägenhetsförhållanden som hälsoskyddsmyndigheten genomfört

3) ändamålsenligheten i tillsynen och uppföljningen av överskridanden av åtgärdsgränser samt konstaterade hälsorisker enligt hälsoskyddslagen

Konstaterat

Tillsynen vid Ekenäs högstadieskola (EHS) har skett inom ramen för rutintillsynen under åren 2017-2023. Samtidigt har Sydspetsens miljöhälsa deltagit normalt i det arbete som Raseborgs stads inomhusluftsgrupp utfört. Vid planenliga inspektioner enligt hälsoskyddslagen åren 2019 (rutininspektion och uppföljningsinspektion) och 2022 (rutininspektion) uppdagades inget alarmerande. EHS var med i en undersökning av användarnas upplevelser om inomhusluften, som Raseborgs stad lät utföra 2020 och som behandlades vid inomhusluftsgruppen. Enligt rapporten över användarupplevelser i februari 2020 upplevdes inomhusluftsklimatet till största delen som bra eller tillfredsställande. De brister som upplevdes handlade mest om unken luft, bullrighet, torr luft samt temperaturproblem.

Hösten 2023 noterades att det uppstått missnöje med skolans utrymmen och inomhusluftens kvalitet. Åtgärder vidtogs inom ramen av rutinarbetet och inomhusluftsgruppens arbete. Det utförda arbetet sammanfattades i ett uppföljningsprotokoll i september 2024. Sanitär olägenhet kunde inte konstateras, så det fanns inte underlag för andra åtgärder än rekommendationer. Det framkom också att verksamhetsidkaren skulle låta utföra en konditionsgranskning av byggnaden hösten 2024. Mängden anmälningar om misstanke för inomhusluftsrelaterade problem var rätt normalt med tanke på skolans ca. 240 elever. På hela året 2024 har 20 anmälningar om misstänkt problem i inomhusluften kommit in, 11 anmälningar från 7 lärare, 8 från enstaka elever och en gällande 15 elever via hälsovårdaren. P.g.a. oron och för att hantera informeringen bättre grundades en skolspecifik arbetsgrupp, en sk. liten inomhusluftsgrupp, i december 2023. Gruppen sammanträdde endast ett fåtal gånger. Arbetsgruppen är frivillig och den har inte sammanträtt på senare tid, trots önskemål från Sydspetsens miljöhälsa.

För att underlätta arbetet som helhet hade Sydspetsens miljöhälsa i inomhusluftsgruppen begärt att få kommentera provtagningen och provtagningsplatserna inför konditionsgranskningen 2024. Detta hände inte. För att följa upp inspektionen från september 2024, begärdes resultaten från konditionsgranskningen i januari-februari 2025. Verksamhetsidkaren påmindes vid flera tillfällen muntligt och skriftligt, att tillsynen har rätt att ta del av uppgifterna. Verksamhetsidkaren var ändå ovillig att lämna ifrån sig undersökningsresultat och rapporter som de upplevde att inte var färdiga för offentligheten och rapporten erhölls först den 25.2.2025, även om den är daterad 20.12.2024. Inspektionsrapporten som beaktar konditionsgranskningen är daterad 24.3.2025. Då hade också uppgifter erhållits om att planering av skolbyggnadens renovering skulle utföras år 2025 och renovering påbörjas 2026. Eftersom det enligt konditionsgranskningen förekom industriella mineralfibrer i halter något över inomhusluftsförordningens gränsvärden, uppmanades verksamhetsidkaren ändå avlägsna dessa från luften, samtidigt beaktades möjliga orsaker till överskridningarna. Detta var med tanke på överskridningens storlek och med tanke på riskerna för användarna en rimlig och proportionerlig åtgärd. I samma inspektionsrapport uppmanades verksamhetsidkaren att undersöka ventilationen i

Tillstånds- och tillsynsverket

Beslut
10.9.2026
LVV-S/12510/2026

utrymmena, så att man i utrymmesanvändningen bättre kan beakta mängden personer som kan vistas i olika utrymmen. Vid inspektionsbesök hade enstaka rum uppfattats mycket trånga och gruppstorleken stor för just det utrymmet. Samtidigt uppmanades

verksamhetsidkaren att även följa upp och kontrollera ett misstänkt vilseledande provsvar med mikrobprovtagning från ett utrymme. Tidsfrister gavs, men förlängdes senare för att arbetena skulle kunna utföras på ett ändamålsenligare sätt och då skolan ändå inte användes under sommaren.

Uppföljningsinspektion gjordes i rask takt före inledningen av skolåret (rapport 8.8.2025) för att beakta resultaten från utförda mätningar och för att följa upp effekten av tidigare åtgärder, som effektiverad städning. Då konstaterades att de industriella mineralfibrerna kan vara irriterande för luftvägarna, men att akut hälsofara inte föreligger med anledning av resultaten. Uppmaning gavs att utreda ärendet ytterligare, genom bl.a. undersökning av fibrernas sammansättning, för att få underlag för vidare bedömning.

Uppföljningsinspektion 26.9.2025 visade att även om man räknat ut maximala antalet personer som var lämpligt per utrymme, så hade inte informationen nått rektorn och därmed hade inte resultaten beaktats. I praktiken hade speciellt ett utrymme, som inte planerats för undervisning, använts för större grupper än tänkt. Undervisningen från det utrymmet hade redan vid tidpunkten för inspektionen flyttats av andra orsaker till en annan byggnad. Rektorn fick tillgång till uppgifterna den 20.10.2025, efter att hälsoinspektören påpekat att skolan behöver dem. Verksamhetsidkaren uppmanades också att ge resultaten från de fiberprov man varit tvungen att ta på nytt, så fort de blivit färdiga, till Sydspetsens miljöhälsa.

Lösningar att åtgärda de förekommande halterna industriella mineralfibrer har sökts av verksamhetsidkaren och diskuterats inom inomhusluftsgruppen. Eftersom de möjliga lösningarna är rätt omfattande, då de kräver åtgärder i hela ventilationssystem och effekten av åtgärden oklar, har möjlighet getts att först prova tätning av en av skolans ventilationsapparater. Detta var också rimligt då man vid inspektionen (rapport 12.12.2025) konstaterade att sammansättningen av de industriella mineralfibrerna inte tyder på betydande hälsorisk, varmed en uppmaning var en proportionerlig åtgärd. Det har konstaterats vid inomhusluftsgruppen under början av år 2025 att lösningen ser ut att fungera och vikten att genomföra liknande åtgärder för samtliga ventilationssystem i skolan har då förts fram.

Sydspetsens miljöhälsa har deltagit i informationstillfällen riktade till lärare och elever när man varit överens om budskapet och när man varit säker på att man har haft tillgång till all relevant information. Inte i något skede har Sydspetsens miljöhälsa antytt eller hört antydas vid informationstillfällen att någon från inomhusluftsgruppen skulle ha utryckt sig osakligt eller att man skulle ha avfärdat de förekommande symptomen.

Då det tidvis varit svårt att ha både en samarbetande sakkunnigroll i inomhusluftsgruppen och en tillsynsroll inom hälsoskyddstillsynen, har arbetet fördelats så att en inspektör som inte deltar i inomhusluftsgruppens arbete har huvudansvaret för tillsynen. På det här viset

Tillstånds- och tillsynsverket

Beslut
10.9.2026
LVV-S/12510/2026

kan Sydspetsens miljöhälsa delta och bidra med information och kunskap gällande EHS i inomhusluftsgruppen utan att kompromissa tillsynsrollen. Sedan april 2025 skickas tillsynsdokumenten på begäran av verksamhetsidkaren endast till utbildnings- och fastighetscheferna, som ansvarar för vidare distribuering och information inom Raseborgs stad. Sydspetsens miljöhälsa har i samtliga fall det begärts, gett ut den offentliga dokumentering som begärts av myndigheten i enlighet med lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet. Sydspetsens miljöhälsa har också upprepat fört fram behovet av informering till användarna, men situationen har inte bedömts vara sådan att det skulle ha krävt enskild informering från tillsynens sida.

Sydspetsens miljöhälsas bedömning av den utförda tillsynen åren 2024–2025

Med tanke på att EHS ingått i den s.k. rutintillsynen före år 2024 är det tydligt att Sydspetsens miljöhälsa reagerat på signaler som tytt på ökade risker och också samtidigt ökat skolans inspektionsfrekvens. Därmed har den planenliga tillsynen utförts i enlighet med de principer som tillämpas för tillsyn enligt hälsoskyddslagen. Då det inte direkt kunnat konstateras sanitär olägenhet i byggnaden har rådgivning använts som verktyg i tillsynen. När det sedan konstaterats sanitär olägenhet, har också uppmaningar getts. Det har tidvis varit svårt att få information, som t.ex. laboratorieresultat, från verksamhetsidkaren. I de fall har man begärt uppgifterna aktivt och även övervägt tvångsåtgärder, som t.ex. föreläggande. Dokumenten har dock till slut erhållits efter diskussioner och aktivt arbete på kortare tid än vad tvångsåtgärderna skulle ha gett vid handen. Uppmaningar har följts upp med uppföljningsinspektioner utan onödiga fördröjningar. Därmed kan man konstatera att den planenliga tillsynen och uppföljningen av konstaterade problem och åtgärder varit tillräckligt omfattande och skett utan fördröjningar från Sydspetsens miljöhälsas sida.

Bedömningen av förhållandena i skolan har baserat sig på uppgifter erhållna från verksamhetsidkaren samt undersökningar och rapporter uppgjorda av sakkunniga. I bedömningen av helheten har även information som erhållits från arbetarskyddet, användare och elever beaktats. Bedömningarna av läget baserar sig därmed dels på fakta som framtagits av sakkunniga som fyller kraven, men dels också på användarupplevelsen. Detta syns tydligt i att utredningarna kring inomhusluften i skolan fortsatts även om undersökningsresultaten inte visat på sanitär olägenhet. De upplevda symptomen har följts upp kontinuerligt och beaktats i uppföljningen av ärendet, vid behov per utrymme. De åtgärder som vidtagits har varit proportionerliga till läget och lämpliga vid varje enskild situation i en kontinuerlig process. Bedömningen av förhållandena har därmed varit ändamålsenlig och motsvarat det uppdrag som lagstiftningen gett. Informationsgången mellan verksamhetsidkaren och tillsynen har också förtydligats hösten 2025 genom att namnge en kontaktperson från fastighetsavdelningen, som kan förse tillsynen med information.

Det har inte förekommit mycket överskridningar av lagstiftningens målvärden eller andra indikationer på sanitära olägenheter i byggnaden. De brister som framkommit har bedömts, åtgärder vidtagits vid behov och samtliga överskridningar har följts upp. Där som misstanke om felaktigheter i provtagningen förekommit har nya prov tagits, så att korrekta

Tillstånds- och tillsynsverket

Beslut
10.9.2026
LVV-S/12510/2026

bedömningar kan göras. Uppföljningar har gjorts och uppgifter har krävts även när informationsgången varit trög. Byggnaden som skolan verkar i har undersökts grundligt och med tanke på flera faktorer. Åtgärder har vidtagits i proportion till ärendets omfattning och betydelse, vilket också ger vid handen att åtgärderna varit ändamålsenliga.

De åtgärder som vidtagits har följts upp på många fronter, både inom regelrätt tillsyn som i samarbetsgrupper. För att försäkra kvaliteten av arbetet har rollfördelningen mellan tillsyn och samarbete förtydligats genom intern arbetsfördelning.

Sammanfattningsvis är uppfattningen inom Sydspetsens miljöhälsa att man följt processerna för tillsynen på det sätt som lagstiftningen förutsätter och ger i uppdrag. Samtidigt har man mångsidigt, konsekvent och proportionerligt använt de verktyg som myndigheten har att föra ärendet framåt.

Tilläggsuppgifter som fåtts av tillsynsenheten

Tillstånds- och tillsynsverket bad om en tilläggsutredning per e-post om överskridningen av åtgärdsgränsen enligt hälsoskyddslagen i skolan och om övervakningen av överskridningen. Begäran gällde luftläckage till inomhusutrymmena från mikrob-/fuktskador som konstaterats i flera olika konstruktioner samt eventuellt övertryck i ventilationen. Uppgifter om saken hade inte antecknats i inspektionsrapporterna eller i den redogörelse som tillsynsenheten tidigare lämnat. Tillstånds- och tillsynsverket fick också inomhusluftsarbetsgruppens promemoria (21.5.2026) som nämns i tilläggsutredningen.

Tilläggsuppgifter som fåtts av tillsynsenheten 12.6.2026:

Bakgrund

Tillstånds- och tillsynsverket LVV har begärt förtydligande uppgifter gällande hanteringen av den av sakkunniga i Swecos rapport (Kuntotutkimus 20.12.2024) givna rekommendationen om vidtagande av åtgärder för att raskt åtgärda inomhusluftsförhållandena i Ekenäs högstadieskola genom tätning och/eller övertryck i ventilationen.

Konstaterat

Det stämmer, att hanteringen av åtgärdsrekommendationen inte har noterats i inspektionsprotokoll över ärendet. Ärendet har dock hanterats i tillsynen och inomhusluftsgruppens arbete och avsaknaden av ärendets hantering i inspektionsprotokoll har inte orsakat hälsorisker åt användarna.

Med anledning av begäran om tilläggsuppgifter har ärendet gåtts igenom med bl.a. medlemmar i Raseborgs stads inomhusluftsgrupp. Det konstaterades, att ventilationen åtgärdats sakenligt rätt snart efter att rapporten erhållits, även om anteckningar om detta saknades även i inomhusluftsgruppens PM. Vid mötet för inomhusluftsgruppen den 22.5.2026 granskade en ventilationssakkunnig, som inte arbetade hos staden våren 2025, de uppföljningar som inom egenkontrollen gjorts av tryckförhållandena i skolan och

Tillstånds- och tillsynsverket

Beslut
10.9.2026
LVV-S/12510/2026

konstaterade att övertryck har rått i skolans utrymmen redan under första kvartalet 2025. För att förtydliga informationen på denna punkt görs även en anteckning i inomhusluftsgruppens PM. Kopia av den kan skickas, när PM:t är färdigställt.

Vid granskning av materialet som Sydspetsens miljöhälsa ensam har producerat, konstateras, att anteckningar om åtgärdade ventilationen saknas i inspektionsprotokollen. Detta är en tydlig brist. Det finns dock kompletterande anteckningar i tillsynens datasystem om att övertryck råder i byggnaden.

Sammanfattningsvis konstateras att det tydligt uppstått ett fel i protokollföringen, när åtgärderna gällande tryckförhållandena har följts upp. Samtidigt konstateras att samtliga påtalade punkter i Swecos rapport 20.12.2024 ändå nog följts upp inom tillsynen och inomhusluftsarbetet, vilket leder till att bristerna i det skriftliga materialet inte förvärrat läget för byggnadens användare. När bristen nu har konstaterats, så kommer Sydspetsens miljöhälsa i enlighet med andan av kontinuerlig förbättring och i enlighet med kvalitetssystemets principer att fästa uppmärksamhet vid att protokollen skall vara täckande till sitt innehåll.

Motivering

Tillämpad lagstiftning

Enligt 21 § i Finlands grundlag (731/1999) har var och en rätt att på behörigt sätt och utan ogrundat dröjsmål få sin sak behandlad av en domstol eller någon annan myndighet som är behörig enligt lag samt att få ett beslut som gäller hans eller hennes rättigheter och skyldigheter behandlat vid domstol eller något annat oavhängigt rättskipningsorgan.

Offentligheten vid handläggningen, rätten att bli hörd, rätten att få motiverade beslut och rätten att söka ändring samt andra garantier för en rättvis rättegång och god förvaltning skall tryggas genom lag.

Enligt 6 § mom. i förvaltningslagen (434/2003) ska myndigheterna bemöta dem som uträttar ärenden hos förvaltningen jämlikt och använda sina befogenheter enbart för syften som är godtagbara enligt lag. Myndigheternas åtgärder ska vara opartiska och stå i rätt proportion till sitt syfte. Åtgärderna ska skydda förväntningar som är berättigade enligt rättsordningen.

Enligt 7 § 1 mom. i förvaltningslagen (434/ 2003) ska möjligheterna att uträtta ärenden och behandlingen av ärenden hos en myndighet om möjligt ordnas så att den som vänder sig till förvaltningen får behörig service och att myndigheten kan sköta sin uppgift med gott resultat.

Enligt 8 § 1 mom. i förvaltningslagen ska myndigheterna inom ramen för sin behörighet och enligt behov ge sina kunder råd i anslutning till skötseln av ett förvaltningsärende samt svara på frågor och förfrågningar som gäller uträttandet av ärenden. Rådgivningen är avgiftsfri.

Tillstånds- och tillsynsverket

Beslut
10.9.2026
LVV-S/12510/2026

Enligt 9 § i förvaltningslagen ska myndigheterna använda ett sakligt, klart och begripligt språk.

I fråga om en kunds rätt att använda sitt eget språk vid kommunikation med myndigheterna gäller vad som särskilt föreskrivs om detta eller vad som följer av internationella avtal som är bindande för Finland.

Enligt 31 § i förvaltningslagen ska en myndighet se till att ett ärende utreds tillräckligt och på behörigt sätt. Myndigheten skall i detta syfte skaffa den information och den utredning som behövs för att ärendet skall kunna avgöras.

En part skall lägga fram utredning om grunderna för sina yrkanden. Parten skall också i övrigt medverka till utredningen av ett ärende som han eller hon har inlett.

Enligt 53 b § i förvaltningslagen ska den övervakande myndigheten vidta de åtgärder som den med anledning av förvaltningsklagan anser vara befogade. Om det inte är befogat att vidta åtgärder med anledning av klagan, ska den som anfört klagan utan dröjsmål underrättas om detta.

När förvaltningsklagan behandlas ska grunderna för god förvaltning iakttas och rättigheterna för dem som omedelbart berörs av saken tryggas.

En förvaltningsklagan som gäller en omständighet som ligger mer än två år tillbaka i tiden ska inte prövas, om det inte finns särskilda skäl.

På avgöranden i ärenden som gäller klagan och på delgivningen av avgörandena tillämpas denna lag.

Enligt 53 c § i förvaltningslagen kan den övervakande myndigheten i sitt avgörande i ett ärende som gäller förvaltningsklagan göra den övervakade uppmärksam på kraven på god förvaltning eller underrätta den övervakade om sin uppfattning om ett lagenligt förfarande. Anses detta inte vara tillräckligt med beaktande av de omständigheter som inverkar på helhetsbedömningen av saken, kan den övervakade ges en anmärkning, om inte den gärning som klagan gäller är av sådan art eller så allvarlig att det finns orsak att vidta åtgärder för att inleda ett förfarande enligt någon annan lag. I det sistnämnda fallet förfaller behandlingen av klagan.

Enligt 17 § 1 mom. i lagen om tjänsteinnehavare i kommuner och välfärdsområden (304/2003) ska tjänsteinnehavaren sköta de uppgifter som hör till tjänsteförhållandet på behörigt sätt, utan dröjsmål och med iakttagande av behöriga bestämmelser och föreskrifter samt arbetsgivarens arbetslednings- och övervakningsföreskrifter.

Enligt 1 § i hälsoskyddslagen (763/1994) är syftet med denna lag att upprätthålla och främja befolkningens och individens hälsa samt att förebygga, minska och undanröja sådana i livsmiljön förekommande faktorer som kan orsaka sanitär olägenhet (hälsoskydd).

Tillstånds- och tillsynsverket

Beslut
10.9.2026
LVV-S/12510/2026

Med sanitär olägenhet avses i denna lag en sjukdom som kan konstateras hos människan, en annan hälsostörning eller förekomsten av en sådan faktor eller omständighet, som kan minska sundheten i befolkningens eller individens livsmiljö.

Enligt 4 § 2 mom. styr och övervakar Tillstånds- och tillsynsverket hälsoskyddet samt bedömer de kommunala tillsynsplanerna för hälsoskyddet och utvärderar hur de har förverkligats.

Enligt 6 § 1 mom. i hälsoskyddslagen ska kommunen inom sitt område främja och övervaka hälsoskyddet så att en hälsosam livsmiljö tryggas för invånarna. Kommunen ska informera om hälsoskyddet samt ordna handledning och rådgivning om hälsoskydd.

Enligt 26 § i hälsoskyddslagen ska bostäder och andra utrymmen inomhus beträffande luftens renhet, temperatur, fuktighet, buller, luftväxling, ljus, strålning och övriga motsvarande förhållanden vara sådana att de som befinner sig i bostaden eller utrymmet inte förorsakas sanitär olägenhet. I bostäder och andra vistelseutrymmen får inte finnas djur eller mikrober i en mängd som medför sanitär olägenhet.

Enligt 27 § i hälsoskyddslagen om det i en bostad eller något annat vistelseutrymme förekommer buller, vibrationer, lukt, ljus, mikrober, damm, rök, för mycket värme eller kyla, fukt, strålning eller annat därmed jämförbart i den omfattning att detta kan medföra sanitär olägenhet för den som vistas i bostaden eller utrymmet, ska åtgärder för att utreda, avhjälpa eller begränsa olägenheten och de faktorer som föranlett den vidtas utan dröjsmål.

Om olägenheten orsakas av konstruktionerna eller isoleringen i den byggnad där bostadslägenheten eller vistelseutrymmet finns eller av grundläggande system som byggnadens ägare är ansvarig för, ska byggnadens ägare svara för att olägenheten avhjälps, om inte något annat föreskrivs någon annanstans i lag. Om den sanitära olägenheten dock beror på sådan användning av bostaden eller vistelseutrymmet som inte är sedvanligt bruk, svarar bostadens eller vistelseutrymmets innehavare för avhjälpandet av den sanitära olägenheten. Den kommunala hälsoskyddsmyndigheten kan förelägga den som är ansvarig för olägenheten att utan dröjsmål vidta de åtgärder som behövs för att utreda, avhjälpa eller begränsa den sanitära olägenheten och de faktorer som har föranlett den.

Om den sanitära olägenheten är uppenbar och det finns anledning av misstänka att den medför omedelbar fara, olägenheten inte går att rätta till eller om hälsoskyddsmyndighetens föreläggande att olägenheten ska avhjälpas inte har iakttagits och inga andra åtgärder i enlighet med denna lag anses tillräckliga, kan hälsoskyddsmyndigheten förbjuda eller begränsa användningen av bostaden eller vistelseutrymmet.

De förelägganden som avses i denna paragraf ska basera sig på en inspektion utförd av hälsoskyddsmyndigheten och på tillräckliga och tillförlitliga mätningar, prover, undersökningar, utredningar eller observationer. För utredning av en sanitär olägenhet kan det dessutom meddelas ett föreläggande om att en konstruktions skick ska undersökas.

Tillstånds- och tillsynsverket

Beslut
10.9.2026
LVV-S/12510/2026

Enligt 44 § i hälsoskyddslagen har den kommunala hälsoskyddsmyndigheten rätt att för tillsynen över efterlevnaden av denna lag samt de stadganden och bestämmelser som har utfärdats med stöd av den få de upplysningar den behöver av sådan verksamhetsidkare och person som berörs av förpliktelserna i denna lag samt de stadganden och bestämmelser som har utfärdats med stöd av den.

En verksamhetsidkare och en arrangör av en allmän tillställning skall utan dröjsmål underrätta den kommunala hälsoskyddsmyndigheten om sådana olyckor och andra störningar som är av betydelse för hälsoskyddet. Samtidigt skall information lämnas om de åtgärder som har vidtagits genom verksamhetsidkarens eller arrangörens försorg.

Social- och hälsovårdsministeriet har med stöd av hälsoskyddslagen utfärdat en förordning om sanitära förhållanden i bostäder och andra vistelseutrymmen samt om kompetenskrav för utomstående sakkunniga (545/2015). I texten hänvisas till förordningen med termen ”förordningen om boendehälsa”.

Enligt 1 § i förordningen om boendehälsa tillämpas denna förordning på den tillsyn över sanitära förhållanden i bostäder och andra vistelseutrymmen som utövas med stöd av hälsoskyddslagen (763/1994). De krav i fråga om fysikaliska, kemiska och biologiska agens som anges i denna förordning samt åtgärdsgränserna för agenser ska tillämpas vid beslut eller föreskrifter enligt 27 eller 51 § i hälsoskyddslagen.

En bedömning av en sådan sanitär olägenhet som orsakas av annan exponering än sådan som nämns i denna förordning ska grunda sig på risken i det enskilda fallet.

Enligt 2 § i förordningen om boendehälsa, underpunkt 1, avses i denna förordning med 1) exponeringens åtgärdsgräns den halt, det mätresultat eller den egenskap som innebär att den som ansvarar för olägenheten ska vidta åtgärder enligt 27 eller 51 § i hälsoskyddslagen för att utreda den sanitära olägenheten och vid behov avhjälpa eller begränsa den.

Enligt 3 § i förordningen om boendehälsa ska en sanitär olägenhet bedömas som en helhet så att exponeringens sannolikhet, eventuell upprepad exponering, exponeringens varaktighet, möjligheterna att undvika exponering eller avhjälpa olägenheten samt förhållanden som orsakas av avhjälpandet och andra motsvarande faktorer beaktas vid tillämpningen av exponeringens åtgärdsgräns.

När de i denna förordning avsedda kraven på fysikaliska, kemiska och biologiska agens tillämpas vid avvikande förhållanden såsom under en reparation eller en ombyggnad av en byggnad eller en del av den, ska särskilt exponeringens varaktighet och riskerna för eventuella sanitära olägenheter beaktas.

Enligt 20 § i förordningen om boendehälsa anses åtgärdsgränsen ha överskridits när det på ytor inne i en byggnad eller konstruktion, eller i sådan värmeisolering som inte är i kontakt med utomhusluften eller jordmånen, eller att det konstateras en oåtgärdad fukt- eller rötskada eller en mikrobiell tillväxt som har konstaterats genom sinnesförnimmelser och vid behov säkerställts genom analyser, eller när det konstateras mikrobiell tillväxt i andra

konstruktioner eller utrymmen, om man kan exponeras för den när man befinner sig inomhus.

Mikrobiell tillväxt i byggnadsmaterial konstateras i första hand genom en analys med en serieutspädnings- eller direktodlingsmetod som baserar sig på odling av mikrober samt genom en mikroskopisk analys. En olägenhet som har förorsakats av mikrober kan konstateras även genom analys av ett luftprov som tas med 6-sekvensimpaktor eller analys av ett strykprov som har tagits från en yta och utförts genom serieutspädning. När det gäller luftprov ska det utöver mikrobhalten i luften även finnas andra bevis på att åtgärdsgränsen har överskridits.

För bedömning av mikrobiell tillväxt i en byggnad kan utöver serieutspädning och direktodling även användas andra metoder, om tillförlitligheten hos metoden har påvisats i enlighet med 4 § 4 mom. eller man har säkerställt att resultaten av metoden är enhetliga med de resultat som man har fått genom seriespädningsmetoden.

Bedömning av ärendet och slutsatser

Allmänt

I klagomålet riktas det kritik mot att Raseborgs stad inte iakttog lagstiftningens krav och inte agerade på behörigt sätt efter att ha fått undersökningsresultaten om förhållandena i skolan. Stadens agerande under perioden 2017–2025 kritiseras. I detta beslut bedöms endast agerandet inom Sydspetsens miljöhälsa, som sköter Raseborgs stads uppgifter som hälsoskyddsmyndighet.

Tillstånds- och tillsynsverket avgränsar den tid som bedöms i klagomålet i enlighet med 53 b i förvaltningslagen till två år bakåt från tidpunkten för klagomålet, eftersom det när det gäller hälsoskyddsmyndighetens verksamhet inte har framkommit något särskilt skäl att förlänga den tidsperiod som ska bedömas. Tillsynsenheten har i sin redogörelse lyft fram centrala omständigheter från sin tillsyn också före denna period.

I klagomålet begärs att regionförvaltningsverket kräver en handlingsplan för att säkerställa att förhållandena är trygga och även bedömer riskerna i lokalerna. Tillstånds- och tillsynsverket konstaterar att den behöriga hälsoskyddsmyndigheten i ärendet är Sydspetsens miljöhälsa och att dess uppgift är att bedöma förhållandena i lokalerna samt att utifrån sin egen bedömning kräva nödvändiga åtgärder. Tillstånds- och tillsynsverket har inte befogenheter att ålägga en kommunal myndighet att handla på ett visst sätt, utan Tillstånds- och tillsynsverkets laglighetsövervakning handlar om att undersöka om myndigheten har handlat i enlighet med lag och god förvaltning.

Enligt Tillstånds- och tillsynsverkets uppfattning har hälsoskyddet varit aktivt i sin tillsyn och försökt utreda ärendet i enlighet med hälsoskyddslagen. Tillsynsarbetet har uppenbarligen också påverkats av vissa utmaningar i samarbetet med den aktör som ansvarar för lokalerna. Myndigheten kunde till exempel inte på önskat sätt påverka planeringen av provtagningen för konditionsundersökningen. Vid misstanke om olägenheter när det gäller inomhusluften i en skola krävs alltid ett nära och öppet

samarbete mellan alla inblandade och särskilt kommunikation som genomförs tillsammans kan också hjälpa alla att hantera helheten. De dokument som funnits till hands har inte gett någon klar bild av vilka åtgärder aktören som ansvarar för lokalerna har vidtagit för att säkerställa lokalernas användbarhet. Dessutom har genomförandet av vissa grundläggande åtgärder försenats. I en inspektionsrapport konstaterar hälsoskyddet att den externa expertens rapport inte lämnades till myndigheten genast myndigheten begärde den. Tillstånds- och tillsynsverket konstaterar på ett allmänt plan att hälsoskyddsmyndigheten i enlighet med 44 § i hälsoskyddslagen har rätt att för tillsynen över efterlevnaden av denna lag samt de stadganden och bestämmelser som har utfärdats med stöd av den få de upplysningar den behöver av en verksamhetsidkare som berörs av förpliktelserna i denna lag samt de stadganden och bestämmelser som har utfärdats med stöd av den. Vid behov bör uppmaningar och förelägganden användas för att få in handlingarna.

Tillstånds- och tillsynsverket konstaterar allmänt att om förhållandena klart har förändrats bör hälsoskyddsmyndigheten se över den riskbaserade inspektionsfrekvensen i den planenliga tillsynen av tillsynsobjekten. När den allmänna situationen har förändrats på ett betydande sätt är det utöver uppföljningsinspektionerna även viktigt att sörja för den planenliga tillsynens inspektioner så att också objektet som helhet inspekteras tillräckligt ofta. Ofta handlar uppföljningsinspektionerna om att följa upp enskilda uppmaningar. I fråga om den här skolan har innehållet i uppföljningsinspektionerna varit tämligen omfattande.

Utredning och bedömning av sanitär olägenhet

I byggnaden har det framkommit brister eller misstankar om olägenhet gällande flera olika förhållanden i olika skeden efter hälsoskyddets planenliga tillsynsinspektion 2022. Myndigheten har börjat utreda situationen och gjorde den första inspektionen på grund av misstanke om olägenhet 23.9.2024. En utomstående expert har utfört en konditionsgranskning av byggnaden i slutet av 2024. Efter det har myndigheten utfört flera inspektioner.

Hälsoskyddet har krävt utredningar och åtgärder i synnerhet gällande de industriella mineralfibrerna och ventilationens allmänna tillräcklighet. Tillstånds- och tillsynsverket har på basis av de dokument som funnits till hands fått den uppfattningen att hälsoskyddet har försökt utreda förhållandena i fråga på behörigt sätt, även om hälsoskyddet enligt det senaste myndighetsdokumentet inte hade fått en tillfredsställande utredning om ventilationens tillräcklighet. När det gäller ventilationens tillräcklighet kan det hända att hälsoskyddet också skulle ha haft skäl att använda föreläggande för att påskynda utredningen av ärendet, men den behöriga myndigheten har prövningsrätt när det gäller vilken åtgärd den anser att bäst främjar saken med beaktande av helhetssituationen. Att industriella mineralfibrer fortsatte att förekomma har också haft att göra med att alla källor uppenbarligen inte hittades på en gång i den stora byggnaden och man var tvungen att fortsätta med utredningar och åtgärder. På grund av förekomsten av industriella mineralfibrer gav hälsoskyddet en uppmaning att snabbt förbättra inomhusluftens kvalitet. Tillstånds- och tillsynsverket framför som sin uppfattning att man i uppmaningar i regel bör

ange tidsfristerna med exakta datum. Annars kan tidsfristen bli oklar för aktören som ansvarar för lokalerna och även efterkontrollen kan kompliceras. Tillstånds- och tillsynsverket konstaterar dessutom på ett mycket allmänt plan att delvis otillräcklig ventilation och små förekomster av industriella mineralfibrer i inomhusluften oftast har att göra med den allmänna trivseln i lokalerna och att även övergående symtom kan förekomma. I dylika situationer finns det i regel inte skäl för snabba och kraftiga åtgärder från hälsoskyddsmyndighetens sida, även om saken bör åtgärdas inom rimlig tid.

Utifrån det som framgår av dokumenten har hälsoskyddet bedömt symptomen på behörigt sätt eftersom symtomuppgifterna inte ger anledning att misstänka att det förekommit symtom i lokalerna i en avvikande omfattning bland byggnadens alla användare. Symtomen är en viktig bakgrundsuppgift i hälsoskyddsmyndighetens bedömning av olägenhet, men i en skola med cirka 240-300 elever går det inte att utifrån symtomen hos enstaka eller några tiotal elever dra slutsatser om de allmänna förhållandena i lokalerna. Hälsoskyddsmyndigheten bedömer sanitära olägenheter huvudsakligen utifrån förhållandena i lokalerna. Utnyttjandet av symtomuppgifter från enstaka utrymmen är förknippat med samma begränsningar som för hela skolan, men myndigheten ska vid behov bedöma situationen även utrymmesvis.

Enligt konditionsundersökningsrapporten medför de skadade värmerören med asbestisolering som upptäckts i bottenbjälklagskanalen i källarvåningen inte överskridning av åtgärdsgränsen, om det inte finns någon luftförbindelse därifrån till inomhusutrymmena. Saken har inte bedömts i inspektionsrapporterna som upprättats över inspektionerna 5.3.2025 och 6.8.2025. Ställning till saken har tagits första gången vid inspektionen 3.9.2025 och det konstateras att enligt inomhusluftsgruppens uppgifter skulle asbestmaterialet täckas under slutet av sommaren, men arbetet hade flyttats till hösten. Dessutom konstateras det att sannolikheten för att eleverna skulle exponeras för asbestfibrer bedöms vara liten. Tillstånds- och tillsynsverket framför som sin uppfattning att saken borde ha bedömts redan vid den första inspektionen 5.3.2025 och om inomhusluftgruppen hade mer information borde den väsentliga informationen ha antecknats i inspektionsrapporterna.

Tillstånds- och tillsynsverket gör myndigheten uppmärksam på att förhållandena, överskridningar av åtgärdsgränsen, helhetsbedömningen av sanitär olägenhet samt de åtgärder som vidtagits för att åtgärda förhållandena ska beskrivas på ett tillräckligt sätt i inspektionsrapporten eller i något annat motsvarande dokument. Det är utifrån inspektionsrapporterna oklart om åtgärdsgränsen hade överskridits i vissa utrymmen till följd av luftläckage från de skadade konstruktionerna och om det i utrymmena förekom ett förhållande som innebär sanitär olägenhet enligt hälsoskyddslagen, när helhetsbedömningen av förhållandet gjorts i enlighet med 3 § i förordningen om boendehälsa. I den konditionsundersökning som gjordes av en extern expert konstaterades det på basis av materialundersökningarna flera fukt- och mikrobskadade konstruktioner i olika delar av skolan och åtminstone en del av skadorna föreföll enligt rapporten även vara omfattande.

Enligt 20 § i förordningen om boendehälsa anses åtgärdsgränsen ha överskridits när det har konstaterats en oåtgärdad fukt- eller rötskada eller när det på ytor inne i en byggnad eller konstruktion, eller i sådan värmeisolering som inte är i kontakt med utomhusluften eller jordmånen, genom sinnesförnimmelser har konstaterats mikrobiell tillväxt som vid behov säkerställts genom analyser, eller när det har konstaterats mikrobiell tillväxt i andra konstruktioner eller utrymmen, om man kan exponeras för den när man befinner sig inomhus. En mikrobskada exempelvis i byggnadens takbjälklag innebär alltså inte nödvändigtvis att åtgärdsgränsen överskrids, om de som befinner sig inomhus inte exponeras för förhållandet, men saken ska i sådana fall bedömas separat. Även små luftläckage från skadade konstruktioner kan på basis av en helhetsbedömning enligt 3 § i förordningen om boendehälsa ännu konstateras utgöra ett godtagbart förhållande. I sådana situationer förutsätts vanligtvis en klart noggrannare uppföljning av täthet och ventilation än normalt.

Vid konditionsundersökningen konstaterades mikrob-/fuktskador särskilt i sockelkonstruktionen, bottenbjälklagskonstruktionerna, i väggkonstruktionerna mot mark, fönsterkonstruktionerna, i vissa mellanväggskonstruktioner och i källarvåningens golv. För vissa av skadorna föreslog rapporten snabba åtgärder för att hantera förhållandena. Exempelvis i de ursprungliga sockeldelarna finns korkisolering, och det rekommenderades att luftläckagen från de skadade korkisoleringarna till inomhusluften snabbt tätas. För vissa konstruktioner hänvisas det till ett omfattande reparationsbehov. Detta gäller bland annat de mikrobskador som konstaterats i mineralullsisoleringen i inklädnaden av bandfönsterlinjerna. Dessutom rekommenderas att lufttätheten i yttermanteln som helhet förbättras med snabb tidtabell. Dessutom konstateras det för flera konstruktioners del att förhållandena som orsakar olägenhet även skulle kunna hanteras genom att skapa övertryck inomhus. Tryckskillnaderna mellan inomhusluften och de skadade konstruktionerna har också stor betydelse för hur föroreningar transporteras. I rapporten från konditionsundersökningen konstateras det att *byggnadens tryckförhållanden uppvisade stora variationer*. *A-flygeln har ett kraftigt undertryck, vilket ökar mängden okontrollerade luftflöden från konstruktionerna till inomhusluften*.

Vid konditionsundersökningen hade konstruktionernas täthet undersökts med spårgas i två utrymmen, trots att det fanns skadade konstruktioner på flera ställen i den stora byggnaden. I A-flygeln hade man inte undersökt luftläckage med hjälp av spårgas. I protokollet över spårgasprovet hade nivån på luftläckaget i de två undersökta utrymmena inte antecknats som ”punktvis”, ”ringa” eller ”betydande”, utan för båda utrymmena konstaterades att ”läckage upptäcktes”. Utifrån rapporten förblev det delvis oklart hur de två undersökta utrymmena var belägna i byggnaden i förhållande till de materialprover som tagits från de skadade konstruktionerna.

Vid konditionsundersökningen togs det flera prover av inomhusluften. I anvisningen om tillämpning av förordningen om boendehälsa konstateras det att exempelvis spårgas eller signalrök kan användas för att påvisa en luftförbindelse. Mikrobprov av inomhusluften rekommenderas inte för att påvisa en luftförbindelse, eftersom luftprover är förknippade med stor osäkerhet. I avsnittet ”luftprover” konstateras det även separat att det inte går att

utesluta möjligheten att det finns mikrobskador i konstruktionerna enbart utifrån normala resultat av luftproverna och att inomhusluftprover således inte kan användas för att påvisa att det undersökta utrymmet är i skick.

Vid konditionsundersökningen hade det även gjorts många undersökningar med värmekamera. Utifrån dem hade det delvis dragits slutsatser även om luftläckagen från de skadade konstruktionerna till inomhusutrymmena. Enligt Tillstånds- och tillsynsverkets uppfattning skulle det i myndighetens dokument ha behövts en mer ingående bedömning av luftläckagens omfattning och karaktär samt av huruvida de genomförda utredningarna varit tillräckliga. Det borde även ha gjorts en helhetsbedömning av sanitär olägenhet och en bedömning av huruvida det fanns behov av att förbättra förhållandena i byggnaden och/eller delvis begränsa användningen av byggnaden, om inga åtgärder för att hantera situationen vidtas. Tillstånds- och tillsynsverket har fått den uppfattningen att det enbart utifrån konditionsundersökningen sannolikt hade varit svårt att göra en sådan helhetsbedömning av sanitär olägenhet som avses i hälsoskyddslagen.

Enligt den tilläggsutredning som begärts av tillsynsenheten skapades övertryck i skolbyggnadens ventilation i början av 2025 utifrån resultaten i konditionsundersökningsrapporten. Ärendet har behandlats i inomhusluftsgruppen och som en del av tillsynen, men anteckningar har inte gjorts i inspektionsrapporterna eller i inomhusluftsgruppens tidigare promemorior. I sin redogörelse konstaterar tillsynsenheten att den framöver kommer att fästa särskild uppmärksamhet vid innehållet i inspektionsrapporterna.

På basis av helheten gällande konstruktionernas fukt-/mikrobskador, konstruktionernas täthet och övertrycket i ventilationen har Tillstånds- och tillsynsverket fått den uppfattningen att man har försökt hantera de förhållanden i inomhusutrymmena som skadorna orsakat genom att skapa övertryck i ventilationen inom några månader efter det att konditionsundersökningsrapporten färdigställdes och att hälsoskyddsmyndigheten har varit medveten om situationen. Tillstånds- och tillsynsverket gör hälsoskyddsmyndigheten särskilt uppmärksam på att det i dess handlingar ska bedömas huruvida de åtgärder som vidtagits för att hantera situationen är tillräckliga och heltäckande. Övertryck i ventilationen i en stor byggnad kan kräva särskilda kontrollåtgärder och mätningar av ventilationen, som även myndigheten bör ha kännedom om. Dessutom bör användningen av övertryck bindas till byggnadens planerade återstående användningstid, eftersom övertryck endast är ett tillfälligt fungerande sätt att hantera situationen.

Övriga ärenden

Enligt 53 b § 1 mom. i förvaltningslagen ska den övervakande myndigheten vidta de åtgärder som den med anledning av en förvaltningsklagan anser vara befogade.

I fråga om de övriga ärenden som förts fram i klagomålet har Tillstånds- och tillsynsverket inte upptäckt några sådana omständigheter som skulle ge anledning till åtgärder från Tillstånds- och tillsynsverkets sida.

Tillstånds- och tillsynsverket

Beslut
10.9.2026
LVV-S/12510/2026

Tillämpade rättsnormer

Utöver dem som nämns i motiveringen.

Sökande av ändring

Enligt 53 d § i förvaltningslagen (434/2003) får ett avgörande i ett ärende som gäller förvaltningsklagan inte överklagas genom besvär.

Godkännande av beslutet

Beslutsfattare	gruppchef Kimmo Ilonen
Föredragande	överinspektör för miljöhälsoskyddet Tomi Kekki

Detta dokument har godkänts elektroniskt på det sätt som framgår av sista sidan.

Mer information

Mer information ges vid behov av överinspektör för miljöhälsoskyddet Tomi Kekki, telefon 0295 254 000 (växeln).

Prestationsavgift

Beslutet är avgiftsfritt.

Sändlista

Klaganden

Sydspetsens miljöhälsa, som ombes ge beslutet för kännedom till dem som har gett en utredning i ärendet

Ratkaisija: Ilonen Kimmo (LVV)
Virka-asema: Ryhmäpäällikkö
Esittelijät:
Kekki Tomi (LVV), ympäristöterveydenhuollon ylitarkastaja

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu asiankäsittelyjärjestelmässä.
Allekirjoituksen oikeellisuuden voi todentaa kirjaamosta.

Tillstånds- och tillsynsverket

Beslut
10.9.2026
LVV-S/12510/2026

Tillstånds- och tillsynsverket
Postadress: PB 20, 13035 LVV
Telefon: 0295 254 000
registratur@lvv.fi | lvv.fi